

NEW WORLD 2.022

Návraty a vzpomínání

JAN DOLEŽEL

Festival Divadelní Flora se po třech letech konal ve svém tradičním květnovém termínu. Po dlouhé covidové odlce se probudil přímo do svých dvacátých pátých narozenin. Svému publiku umožnil strávit třináct dnů v tradičním divadelním opojení. Včerešek a dnešek propojuje uvedení inscenace Divadla Na zábradlí *Zdeněk Adamec + Sebeobviňování* v režii Dušana Davida Pařízka. Tato osobnost, která v sobě spojuje česko-německý divadelní kontext, se po několika letech vrátila na české jeviště i na Floru. S příběhem Zdeňka Adamce se prostřednictvím rakouského nobelisty Petera Handkeho vracíme k příběhu z české minulosti, který nikdy nevstoupil do oficiálních dějin, a naopak byl zapomenut. Vracet se k němu má smysl jako k fenoménu, na kterém lze demonstrovat neschopnost najít skutečný obraz věcí minulých. Při mém vlastním přemítání nad vzpomínkami na předchozí návštěvy Divadelní Flory se mi vybavuje moje první setkání s festivalem. Šlo o představení předchozí inscenace Dušana D. Pařízka v české koprodukcí. Na představení *Kauzy Schwejk* jsem tehdy den před maturitou utekl do Olomouce a dodnes nelituji. Od té doby je pro mě festival něčím, co potřebuji každoročně absolvovat a nikdy nechci zapomenout a muset vzpomínat na něco, co už dávno není ani v mém vlastním vědomí. I proto jsem rád, že se konečně festival vrátil v plné síle a časovém rozmezí. Tedy přejme Floře úspěšné zakončení a další plnohodnotný ročník, který proběhne za rok. New Flora 2023!

ROZHOVOR S ADAMEM SVOZILEM

STRANA 4–5

FloraLab: Zed'

ROBERTA CHRŤANSKÁ | VŠMU

„... jsem jen jednoduchý člověk, který ztratil svůj svět a je na cestě, aby našel nový.“

Pomalé tempo textu Marlen Haushofer, a adaptácia Kamili Polívkovej, pre ktorú je dôležitý vnútorný svet a zachytenie emócií hlavnej hrdinky; jej bolesť, strach, túžba po kontakte, pochopení ktoré nenachádza, postupné vyrovnávanie sa s pocitom osamelosti – a nakoniec úplné prijatie nemannej skutočnosti, v ktorej stratený svet musí nahradiť nový, vo mne zanechala zvláštny smútok a ľútosť nad tým, že je všetko dočasné, tekuté a neustále sa meniace.

Ľútosť nad potrebou permanentnej adaptácie sa na čoraz rýchlejší a komplikovanejší svet, v ktorom sa často strácam, nenachádzam možnosť, čas a priestor prenikať k ľuďom a ich vnímaniu do hĺbky, a tak sa uzatváram vo vlastnej samote a staviam medzi seba a nich pomyselnú stenu, ktorú čím ďalej, tým ťažšie preliezam.

Vo svojej podstate jej (hlavnej hrdinke, ktorej meno sa nikdy nedozvieme) rozumiem. Blízkosť a súcitiť, ktorý čitateľ/divák prežíva je, okrem iného, spôsobený autentickým a vecným spôsobom písania Marlen Haushofer, ktorá v tvorbe vychádza z poznáneho; z vlastného života a skúseností: *„Všechny mé postavy jsou mou součástí, řekněme, odštěpené osobnosti, které opravdu dobře znám. Pokud přijde postava, která se mnou není spřízněná, nikdy se nepokouším do ní proniknout, nýbrž se spokojím s popisem jejího vzhledu a jejího vlivu na okolí. – Jsem názoru, že v širším smyslu vše, co spisovatel píše, je z jeho života, autobiografické.“*

Život autorky bol v mnohom komplikovaný. Jej matka – prísna katolíčka, ju v desiatich rokoch poslala do kláštorného internátu v meste Linz (hlavné mesto spolkového štátu Horné Rakúsko). Náhle odlúčenie a zmena prostredia bola pre malé dievčatko náročná. Začala trpieť pľúcny ochorením a celoživotnými depresiami.

Počas vojny otehotnela s nemeckým študentom medicíny a narodilo sa jej nemanželské dieťa Christian, ktorého musela nechať pri pestúnke. Až po vojne ho mohla vziať k sebe, do novej rodiny. Vydala sa za lekára Manfreda Haushofera, s ktorým mala druhého syna Manfreda. V roku 1939 začala študovať germanistiku,

štúdium ale kvôli deťom nedokončila. Písať začala až po vojne, prvé poviedky publikovala v novinách v roku 1946.

„Byla talentovanou, inteligentní ženou a v době, která ženám trpěla pohyb pouze ve vymezeném prostoru, zůstala nezávislou duší. Ostře vnímala hranice tohoto prostoru a bolestivě na ně narážela. Na jedné straně ji trýznila touha psát, na druhé straně nedokázala psaní upřednostnit před povinnostmi vůči rodině.“ – Kateřina Lepic

Román *Die Wand* (1963) písala niekoľko rokov, a to vo forme denníkových zápisov hlavnej hrdinky. Jedinými spoločníkmi v jej každodennej samote sú zvieratá, s ktorými si postupne vytvára silné puto.

„Vždycky jsem měla zvířata ráda, jednoduchým, povrchním způsobem, jakým přitahují městského člověka. Teď, když jsem byla závislá jen na nich, se všechno změnilo. Prý existovali vězni, kteří si ochočovali krysy, pavouky a mouchy a začali je milovat. Myslím, že se chovali přiměřeně své situaci. Hranice mezi zvířetem a člověkem se bortí snadno. Pocházíme z jedné velké rodiny a když jsme osamělí a nešťastní, přijímáme rádi i přátelství našich vzdálených příbuzných. Trpí stejně jako já, když jim něco působí bolest, a jako já potřebují potravu, teplo a trochu něhy.“

V adaptácii Kamili Polívkovej zvieratá vystupovali ako postavy. Zobrazené boli minimalistickým spôsobom a v takmer civilnom oblečení. Práve oná jednoduchosť výrazových prostriedkov, v kombinácii s jedinečným textom Marlen Haushofer dodávala celej inscenácii silu a už spomínanú autenticitu.

Myslím, že téma pandémie a s ňou súvisiaci pocit odlúčenia, osamelosti a neschopnosti nadväzovať ľudský kontakt nám intenzívnejšie divácky zážitok a inscenácia sa stala ešte aktuálnejšou.

Třináctý den

Dnes je sice poslední festivalový den, ale to neznamená, že se v rámci programu už nic neděje. Je to přesně naopak!

Třináctý den se nese ve znamení putovních dvojprogramů a dvojinscenací. Hned dvakrát můžeme zhlédnout performanci Evy Urbanové *The Essence* ve spojení s tanečním představením skupiny POCKeT *Treatment of Remembering*. Sejdeme se společně v Divadle K3 a od tanečního sóla se postupně přesuneme do zahrady kostela Zvěstování Páně k tématu klimatické krize.

Kdo neviděl včerejší první festivalové uvedení dvojinscenace *Zdeněk Adamec + Sebeobviňování* v režii Dušana D. Pařízka, má dnes jedinečnou možnost.

Sobota 21. 5.

14:00–15:10 | Konvikt | Divadlo K3 + kostel Zvěstování Páně | zahrada

THE ESSENCE

Eva Urbanová

Taneční miniatura jako cesta k sobě samotnému, k podstatě tance i lidského bytí vůbec. Kreativní, angažované sólo talentované slovenské umělkyně, které získalo 2. místo a Cenu publika na prestižním stuttgartském festivalu Solo-Tanz-Theater 2021.

+

TREATMENT OF REMEMBERING

POCKETART / Sabina Bočková – Johana Pocková – Inga Zotova Mikshina

Memento mori současné civilizaci na pokraji ekologické katastrofy. Choreograficky progresivní, apelativní projekt, ověřený na České taneční platformě Cenou diváků i Cenou mezinárodní poroty pro nejlepší taneční inscenaci roku 2021 a zařazený do letošního exkluzivního výběru platformy Aerowaves.

16:00–18:30 | kostel Panny Marie Sněžné + S-klub
Peter Handke

ZDENĚK ADAMEC. SEBEOBVIŇOVÁNÍ

Divadlo Na zábradlí Praha

Dvojinscenace nejstaršího a nejnovějšího dramatického textu rakouského nositele Nobelovy ceny v koprodukcí naší přední scény a Pražského divadelního festivalu německého jazyka. Živé prolnutí Handkeho díla s jeho osobními postuláty a postoji, němčiny s češtinou, českých protagonistů s německými, privátního s veřejným, sakrálních festivalových reálií s profánními – v režii Dušana D. Pařízka.

Beseda po představení

20:00–21:10 | Konvikt | Divadlo K3 + kostel Zvěstování Páně | zahrada

THE ESSENCE

Eva Urbanová

Taneční miniatura jako cesta k sobě samotnému, k podstatě tance i lidského bytí vůbec. Kreativní, angažované sólo talentované slovenské umělkyně, které získalo 2. místo a Cenu publika na prestižním stuttgartském festivalu Solo-Tanz-Theater 2021.

+

TREATMENT OF REMEMBERING

POCKETART / Sabina Bočková – Johana Pocková – Inga Zotova Mikshina

Memento mori současné civilizaci na pokraji ekologické katastrofy. Choreograficky progresivní, apelativní projekt, ověřený na České taneční platformě Cenou diváků i Cenou mezinárodní poroty pro nejlepší taneční inscenaci roku 2021 a zařazený do letošního exkluzivního výběru platformy Aerowaves.

21:30–03:30 | Konvikt | šapitó | volný vstup
René | DJ set

Ozvěny z publika

– k dvojinscenaci Zdeněk Adamec + Sebeobviňování

Myslím, že se mi dostalo přesně toho, co slibovala anotace.

PETR, PRAVIDELNÝ NÁVŠTĚVNÍK DIVADELNÍ FLORY

Myslím, že jsme opravdu s režisérem pomyslně vstoupili do, rozhodně ne, stejné řeky. Ještě nevím, jak se s tím zážitkem popasovat. Zeptejte se mě radši ještě za pár dní.

KAMIL, STUDENT

V tom kostele to bylo dost těžké. A ta první půlka mi přišla jako nějaký dramaturgický úvod k celému představení. Ale asi není správné takhle hodnotit představení po polovinách. V celku jsem s výsledkem spokojená.

EVA, STUDENTKA

Můžeš si dopřát pár minut trapnosti

PAVLÍNA DRNKOVÁ, DANIELA HEKELOVÁ

Adam Svozil společně s Kristýnou Jankovcovou vytvořili pro Divadlo na cucky scénickou adaptaci *Úvodu do současné trapnosti*, která byla ve čtvrtek představena divákům Divadelní Flory. I přes zranění jednoho z herců – Tomáše Žilinského – se představení s úspěchem odehrálo. Druhý den jsme se ptali Adama Svozila na kontext jeho tvorby i ve vztahu ke zmíněné inscenaci.

Úvod do současné trapnosti tematizuje možnosti jedince v soudobém institucionalizovaném světě. Je to pro tebe do jisté míry autobiografické dílo, nebo vycházíš i ze zkušeností například hereckého souboru?

Téma se pro mě stalo značně osobním obzvláště potom, co vypukl covid. Zrušilo se mi hodně projektů, najednou jsem se musel snažit uplatnit na trhu práce, a nabídnout jsem mohl jen ten svůj diplom z DAMU. A ukázalo se, že to vlastně není zas až taková pecka. Tu knihu jsme si k dramatizaci sice vybrali už předtím, ale tahle zkušenost tomu dala zase úplně nový rozměr. Herců se ta reflektovaná témata určitě taky týkají, akorát k samotnému textu se dostali až ex post, na procesu adaptace se bohužel nepodíleli. Při zkoušení ale docela rychle všichni pochopili, o čem mluvíme, a našli si v tom svoje.

Přišla mi hodně zajímavá poznámka, co zazněla na besedě, o tom, že v textu i v inscenaci si přeci jen stěžují lidé, kteří na tom nejsou až tak špatně. Pořád tam funguje to vědomí, že to sice není super, ale alespoň máme na jídlo a na nájem. Vždycky ale můžeme mluvit jen z těch pozic, které ve společnosti zastáváme, a nezbývá než doufat, že vzbudí nějakou širší reakci.

Je těžké vybalancovat správnou míru trapnosti, aby byla stále funkční a vtipná. Jak jsi s ní pracoval?

Já myslím, že pro každou inscenaci (i pro tu pracující s trapností) je jeden ze způsobů, jak toho dosáhnout, rozmanitost střídání různých poloh. A pak samozřejmě řemeslné klasiky, jako třeba správný temporytmus. Prostě pracuješ s tím, že si můžeš dopřát třeba pět minut trapnosti, ale pak to musíš uchopit zase trochu jinak a vyvážit to.

Plus si myslím, že velkou roli hraje i charisma herců. Je to pro ně i taková výzva, hrát trapnost s vědomím „teď jsme trapní a je to schválně, ale dokážeme si od toho udržet odstup“.

Mají herci možnost během inscenace improvizovat, nebo máte jasně daný scénář?

Jsou tam sekvence, kdy mají jistou volnost, ale na určitých místech jsme si vyložene řekli: „Tady ne, tady pojedeme čistě podle textu, prostě tak, jak to máme nazkoušené.“ Tito herci mají každý jiný cit pro to, kdy se hodí to rozbourat a taky jakým způsobem. Během zkoušení jsme se jim to snažili tedy nějak vysvětlit, ale teď je to prostě v jejich rukou. Já mám takovou politiku, že „sice je to moje inscenace, ale po premiéře už je to vaše“.

A ty jsi tedy před reprízou nevěděl, že si Tomáš Žilinský poranil nohu?

Ne, to jsem samozřejmě věděl, ale mohli jsme si vybrat, že buď tuhle reprízu zrušíme, anebo se uskuteční, ale za jiných podmínek. Bylo mi ale hned jasné, že to pro ně všechny bude náročnější, protože tam jsou takové dost dynamické, pohybové pasáže, které tahle Tomášova indispozice značně naruší. Bohužel jsem nestíhal přijet na oprašovačku, takže potenciální úpravy jsem nechal na jejich uvážení. Ale těší mě, že jsme té možnosti ukázat to, alespoň v téhle podobě, využili. Byl jsem rád, že jsem konečně na Floře mohl představit některou ze svých inscenací, takže jsem se o to nechtěl ochudit.

S Kristýnou Jankovcovou již od studií fungujete jako tvůrčí tandem. V čem se doplňujete, co je pro vás, když spolupracujete, tou výhodnou tvůrčí invencí?

Naše spolupráce mi přijde hodně výhodná už v té první fázi, při volbě textu i práci na něm. Děláním adaptace je pro mě úplně obří problém – sednout si k prázdnému papíru a začít psát. Nejlepší metoda je pro mě „teď se bavíme o nějakém materiálu a souběž-

ně s tím si děláme poznámky a načrtáváme si strukturu – takže právě dialog je ten proces, který generuje nějaký materiál“. Je mnohem příjemnější navzájem se ptát a diskutovat než si muset vést dialog jen v hlavě sám se sebou. Teď mi přijde, že u současného zkoušení je super, že v každé fázi procesu tak může klidně být jen jeden z nás. Když má někdo z nás problémy a nemůže někam dorazit, tak se můžeme zastoupit, jelikož si naprosto důvěřujeme.

Mluvil jsi o generačním divadle. Snažíš se do svých inscenací vložit i politická témata. Vnímáš, že je ti někdo ze současného divadelní scény svými názory nebo divadelní estetikou blízký?

Ne estetikou, ale spíše tou političností. Těsně po DAMU jsem měl tendenci spojovat lidi a jejich tvorbu, ale nejlepší věc, co se mi teď stala, je, že jsem se to naučil oddělovat. Protože i když někdo dělá divadlo, které se mi zas až tak nelíbí, vím, že oba sdílíme stejnou zkušenost, že máme stejné problémy a řešíme stejné otázky, takže jsem se snažil najít cestu, jak s ním komunikovat. Takže to, že mě ty inscenace často esteticky úplně mýjí, mi už nebrání si s tím člověkem rozumět.

Strukturalizace práce. Je těžké být v korporátu. Máš pocit, že v rámci zkoušení/divadla dokážeš suplovat prostředí, kde jsou si všichni rovni?

No, samozřejmě doufám, že ano, ale tohle je spíš otázka na herce a další divadelní profese, se kterými pracuji. Přijde mi ale, že režisér by určitě neměl stát na pozici diktátora, měl by spíš suplovat takového kulturního manažera. Takže by se člověk měl snažit k tvůrčímu týmu přistupovat konsensuálně a pracovat s nimi spíše metodou vysvětlování a dohody než diktátu. Doufám, že tahle myšlenka svrchovanosti je už dávno passé.

ADAM SVOZIL

Je rodákem z Olomouce a absolventem pražské DAMU oboru činoherní režie. Nyní je kmenovým režisérem Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, ale pravidelně spolupracuje i s dalšími divadly, např. Divadlem Na zábradlí či Divadlem LETÍ. Často tvoří v dramaturgicko-režijním tandemu s Kristýnou Jankovcovou, která se podílela i na autorské inscenaci s názvem *Úvod do současné trapnosti*, uváděné v olomouckém Divadle na cucky.

Chceme, aby divák odcházel v uceleném zážitku

Rozhovor s Richardem Juanem Rozkovcem, vedoucím obchodního oddělení
v Moravském divadle Olomouc.

Předposlední den festivalu mohli jeho diváci a divačky navštívit inscenaci *Rok na vsi*, kterou uvádí Moravské divadlo Olomouc. Jedná se o adaptaci textu – románového opusu bratří Mrštíků z roku 1903. Ráda bych se proto zeptala: Vidíte v něm nějakou možnost aktualizace? Zpřístupňuje tento text podle vás něco, co je aktuální i pro dnešní dobu?

Ano, určitě. Zjednodušeně řečeno: text vypráví o tom, jak se lidé chovají v určité situaci – respektive v určitém kolektivu; to je podle mě hlavním motivem. Spojením tří souborů Moravského divadla, které v inscenaci účinkují, chce dílo vyjádřit smysl kolektivního jednání v kontrastu intimity ostatních situací, lidských příběhů, které se zde odehrávají. A myslím si, že tento princip se v podstatě nikdy nemůže stát starým – je svým způsobem univerzální. Pokud se divák nad látkou zamyslí optikou dnešní společnosti, tak i tento motiv najde.

Zmiňujete větší zapojení souborů Moravského divadla. Kdo všechno se tedy na inscenaci podílí?

Opera, balet a činohra, která má největší zastoupení. Nelze ale ani opomenout například orchestr, který se podílí také na hereckých výstupech (zástupci orchestru totiž hrají živě – vstupují na scéně přímo do děje). Hudbu k inscenaci složil Ivan Acher, oceňovaný tvůrce, mj. držitel Českého lva. Z mého pohledu Acherova hudba podtrhuje, nebo lépe řečeno spoluvytváří velice působivou vizuální stránku díla. Pod choreografií inscenace je dále podepsaná oceňovaná Miřenka Čechová. Zkrátka má inscenace mnoho kvalitních spolupracovníků a spolupracovnic.

Jak je pro vás produkčně, organizačně náročné dát tak velké množství účinkujících dohromady? Má toto skoro až extrémní gesto vliv například na četnost uvedení?

Ano, samozřejmě. Tuto inscenaci jsme začali připravovat ke stému výročí založení Moravského divadla. Vzhledem ke covidové

pandemii, té první i dalších, se vše posunulo. Nicméně jsme se rozhodli uvést inscenaci i mimo toto výročí – věděli jsme zkrátka, že to „chceme udělat“. A to i přesto, že se jedná o produkčně náročný kus: vystupuje v něm více než 60 umělců a umělkyní, což pro nás znamená, že se jeho představení může odehrát jednou, maximálně dvakrát za měsíc. Na druhou stranu je velká část vystupujících „našich“, tedy se jedná o umělce a umělkyně v angažmá Moravského divadla, což je výhoda. Uvidíme, jaký bude o inscenaci divácký zájem. Pokud by se zvýšil, mj. i v kontextu označení díla za sukces měsíce v Divadelních novinách, rádi intenzitu uvádění zvýšíme.

Zmínil jste vizuální stránku inscenace: vedle působivého, víceméně neměnného scénografického řešení se v ní setkáváme s bohatým kostýmním zpracováním. Vnímáte i tuto rovinu inscenace jako možnost aktualizace?

Tohle by byla skvělá otázka na paní režisérku Janku Ryšánek Schmiedtovou. Nebo autora scénografického řešení Davida Janoška či kostýmní výtvarnici Markétu Sládečkovou. Právě přínos poslední ze jmenovaných považuji za vskutku fenomenální – kombinace jisté dobové rustikálnosti a aktuální situace považuji (nejen) v podání kostýmního zpracování paní Sládečkové za příklad toho, jak by se dnes měla uvádět historická témata, historické texty. Obecně se v Moravském divadle snažíme propojovat klasické texty s aktuálním tématem. Jde nám o jistý „Gesamtkunstwerk“ – propojení všech složek. Jsem přesvědčen, že je potřeba nastavovat zrcadlo současné společenské situaci a do klasických textů dostat současná témata.

Inscenace je poměrně dlouhá. Jedná se také o záměrnou rovinu, testování publika, nebo naopak o skutečnost vycházející zkrátka z nacvičování?

Je jisté, že některé diváky a divačky může avizovaná délka představení odradit. Na druhou stranu, ve chvíli, kdy sedíte v hledišti, tak vám rozhodně nepřijde, že inscenace trvá přes tři hodiny. Inscenace má velmi důvtipný a „živý“ temporytmus. Srovnat to lze s klasickými operními díly a budeme na stejné délce. Rozhodnutí „nezkracovat příliš“ také souvisí s úctou, kterou k textové předloze chováme. Chceme, aby divák/divačka odcházel v uceleném zážitku.

SONG DNE

Jaroslav Ježek | Svítá
vybrala redakce

šéfredaktorky: Pavlína Drnková, Daniela Hekelová | redakce: Amálie Bulandrová, Jan Doležel | korektura: Petr Pláteník |
layout a sazba: Dominik Tyl | foto: Lukáš Horký, Ondřej Hruška | tisk: Grafické papíry | web: www.divadelniflora.cz

za finanční podpory

Státní fond kultury ČR

pořadatel

v partnerské
spolupráci

Univerzita Palackého
v Olomouci

generální
mediální
partner

hlavní
mediální
partner

